Sondaj EY România Controale și Inspecții fiscale: ANAF nu a ținut cont de punctele de vedere ale contribuabililor în 75% din cazuri

- **Jumătate dintre contribuabilii intervievați au declarat că nu au constituit subiectul vreunei acțiuni de control ANAF în ultimele 18 luni**
- **Aproape două treimi dintre respondenți (62%) au afirmat că analiza inspectorilor fiscali a fost efectuată în funcție de constatările realizate pe parcursul inspecției**
- **La emiterea punctului de vedere față de concluziile din proiectul de raport de inspecție, 75% dintre contribuabili au declarat ca ANAF nu a ținut cont de acesta**

Potrivit datelor oficiale ale Ministerului de Finanțe, doar în primele cinci luni ale anului în curs, numărul inspecțiilor fiscale a fost de aproape 10.000, cu mai mult de 1 miliard de lei adus în plus la bugetul de stat. Cu alte cuvinte, acțiunile Autorității au fost intensificate, având o creștere de 10% a controalelor fiscale comparativ cu anul 2023. Pe de altă parte, a crescut de aproape patru ori (în 2024 față de anul anterior) și numărul notificărilor de conformare trimise contribuabililor, totul în contextul necesității diminuării deficitului bugetar, dar și al combaterii fraudelor fiscale din economia țării.

EY România a realizat Studiul privind percepția și experiența contribuabililor în relația cu organele de control, în cazul în care s-au aflat în fața unei notificări de conformare ori

chiar a unui control/inspecții fiscale, și care au fost rezultatele respectivelor acțiuni ale ANAF.

Din punct de vedere cantitativ, mai mult de jumătate dintre companiile intervievate au declarat că nu au primit o notificare de conformare, ceea ce ar putea fi considerat o veste bună, în sensul că aceștia nu au intrat în vizorul ANAF pentru nereguli în calculul și achitarea obligațiilor fiscale. Restul de 40% au primit o astfel de notificare, iar la întrebarea privind acordul sau dezacordul privind aspectele cuprinse în notificarea respectivă, răspunsurile companiilor au fost perfect egale. Jumătate dintre respondenți au fost de acord, cealaltă jumătate declarând că nu au fost de acord cu respectivele mențiuni.

Întrebați fiind dacă au fost supuși vreunui tip control, începând cu anul 2023, și despre ce fel de control a fost vorba (întrebare cu răspuns multiplu), jumătate dintre respondenți (50%) au spus că nu au făcut obiectul niciunui tip de control. Au urmat cei care au fost subiectul unei verificări documentare (25%), urmați, în proporții egale (19%), de companiile care au avut parte de controale inopinate, respectiv inspecții fiscale. Doar o mică parte dintre companiile participante la sondaj (6%) au bifat faptul că au trecut printr-un control antifraudă.

Întrucât ANAF a fost de multe ori subiectul unor critici din partea companiilor privind repetitivitatea controalelor, pe aceleași teme sau pe spețe diferite, dar la aceeași companie, o întrebare importantă din sondaj s-a referit exact la acest aspect. Despre inspecțiile fiscale pentru o perioadă și un anumit tip de obligații fiscale care au făcut și anterior obiectul unei verificări documentare finalizate prin emiterea unei decizii de impunere, în majoritate covârșitoare (80% din total), respondenții au declarat că NU au fost supuși unei aceleiași inspecții fiscale pentru o perioadă și unui anumit tip de obligații fiscale care au constituit anterior obiectul unei verificări documentare finalizate prin emiterea unei

decizii de impunere.

Ceea ce poate fi interpretat în cheie pozitivă, în sensul că ANAF și-a stabilit mai bine programul, temele și grupurile-țintă de control, astfel încât să nu repete acțiunile. Au fost însă și cazuri de acest fel, pentru o cincime dintre respondenți (20%), care au declarat contrariul, respectiv că au avut parte de repetarea controalelor și a tematicii de control.

„Așa cum o arată și datele publicate de ANAF, controalele fiscale – fie ele inspecții, verificări documentare ori controale inopinate/antifraudă – au sporit semnificativ atât ca intensitate, cât și ca impact asupra colectării la bugetul de stat. Într-un asemenea context, riscul apariției unor abuzuri din partea organelor de control este mai ridicat, ceea ce face ca prevenția să devină cu adevărat indispensabilă pentru conservarea drepturilor contribuabililor”, precizează Călin Stan, Partener, avocat Băncilă, Diaconu și Asociații.

În timpul controalelor fiscale, de orice tip, contribuabilul are dreptul de a fi asistat pe partea juridică, astfel că o altă întrebare importantă a fost exact în acest sens, respectiv, dacă li s-a acordat posibilitatea ca, la întâlnirile cu inspectorii fiscali, să fie asistați de către consultanți fiscali externi și/sau de către avocați?

Dreptul la asistență juridică pe parcursul controlului fiscal

Pentru că răspunsurile au fost relativ echilibrate, ușor mai mulți fiind cei care au răspuns afirmativ (57%) față de cei care au spus că NU li s-a acordat acest drept (43%), rezultatul sondajului ar putea fi considerat, totuși, drept îngrijorător în această privință. Organele fiscale trebuie să asigure acest drept, iar contribuabilii pot fi asistați

juridic în timpul unui control fiscal.

Pentru că, potrivit sondajului, în cazul în care juriștii/consultanții au fost prezenți pe parcursul controlului fiscal, asistența oferită de consultantul fiscal extern sau/ și avocatul în timpul desfășurării controlului fiscal a îmbunătățit comunicarea cu inspectorii fiscali pentru majoritatea respondenților (75%), în timp ce doar 25% au considerat că nu au observat îmbunătățiri sau diferențe în interacțiunea cu inspectorii fiscali.

Cât privește volumul de documente și informații solicitate de echipa de inspecție, având în vedere obiectul inspecției fiscale și natura tranzacțiilor efectuate, cei mai mulți contribuabili l-au considerat rezonabil/ corespunzător (64%), în timp ce aproape o treime dintre respondenți (29%) au apreciat drept „mult prea mare” numărul de acte și informații cerute de către inspectorii fiscali. Au fost și păreri potrivit cărora volumul de documente cerute a fost insuficient (7%).

Percepția contribuabililor vizavi de obiectul controalelor

Un alt aspect vizat de sondajul EY a fost cel al experienței, pe parcursul desfășurării inspecției fiscale. Astfel, la întrebarea privind pregătirea temei de control de către inspectorul fiscal și dacă acesta a avut de la bun început stabilit obiectul concret al tranzacțiilor sau acesta a efectuat analiza în funcție de constatările realizate pe parcurs, răspunsurile au fost doar în proporție de 38% pentru prima variantă, în timp ce aproape două treimi dintre respondenți (62%) au afirmat că analiza a fost efectuată în funcție de constatările realizate pe parcursul inspecției.

Este un aspect important, care poate fi interpretat în sensul că au fost depistate aspecte noi, altele decât cele stabilite inițial, care au necesitat reorientarea controlului „din mers”, pentru a fi remediate. Tocmai de aceea, se impune

acordarea dreptului contribuabililor de a fi asistați juridic și de a beneficia de un timp de remediere. Ca un argument în plus poate fi luată în considerare și proporția celor care consideră că documentele și informațiile furnizate echipei de control NU au fost analizate în mod temeinic de către aceasta – 62% versus cei care au considerat că inspectorii au analizat bine situația contribuabilului în timpul controlului – 38%.

Zona-limită de la care încep controalele abuzive

Lucrurile devin mai complicate în contextul următoarei întrebări din sondaj: Ați întâlnit situații în care documentele depuse și/sau informațiile furnizate în timpul inspecției fiscale au fost ignorate fără explicații de echipa de control? Peste 62% dintre răspunsuri au fost pozitive, în timp ce doar 38% au spus că nu s-au aflat în această situație.

Controlul fiscal se finalizează cu un proiect de raport al inspecției realizate, care trebuie prezentat contribuabilului de către inspectorii fiscali, pentru a fi studiat înainte de discuția finală pe rezultatele controlului. La întrebarea privind acordarea unui termen rezonabil, de minimum trei zile lucrătoare, respectiv cinci zile lucrătoare (în funcție de mărimea contribuabilului) pentru studierea proiectului de raport de inspecție înainte de discuția finală, 92% din respondenți au răspuns afirmativ, în timp ce restul de 8% au declarat că NU li s-a acordat acest termen.

În privința discuțiilor finale pe raportul de control, studiul EY a vizat o serie de aspecte calitative privind dialogul cu echipa de inspecție și dacă au avut loc, în urma acestui dialog, modificări ale raportului de control. Respondenții au fost invitați să răspundă foarte specific, precizând dacă, în cadrul discuției finale, au avut un dialog veritabil cu echipa de inspecție sau doar au procedat la prezentarea argumentelor companiei, fără ca echipa de inspecție să fie implicată în această discuție. Răspunsurile au fost egale, da – 50%, nu – 50%. Pe de altă parte însă, în urma depunerii punctului de

vedere față de concluziile din proiectul de raport de inspecție, un sfert dintre respondenți (25%) au declarat că au fost efectuate modificări de către echipa de control în urma discuțiilor pe marginea raportului, dar majoritatea covârșitoare (75%) a indicat că nu s-au realizat modificări ale raportului. Iar în situația în care au avut loc modificări, peste două treimi dintre respondenți au spus că acestea au fost favorabile societății lor (67%), restul de 33% au declarat că au fost nefavorabile.

„La fel ca în anii precedenți, EY România urmărește cu mare atenție evoluțiile din sfera controalelor fiscale, în special din perspectiva modului în care contribuabilii percep interacțiunea cu organele fiscale. Deși, per ansamblu, putem observa o îmbunătățire a acestei percepții, ceea ce ne preocupă în mod particular este identificarea cât mai corectă a zonelor unde este necesar un efort suplimentar pentru asigurarea echilibrului între interesele organului de control și drepturile contribuabililor supuși acestor proceduri”, a precizat la rândul său, Alex Milcev, Partener, liderul departamentului de Asistență fiscală și juridică, EY România.

Important de menționat este faptul că ANAF desfăşoară două tipuri de acţiuni în acțiunile de control fiscal:

1. Emite Notificarea de conformare, prin care îi anunță pe contribuabili selectaţi pentru efectuarea inspecţiei fiscale despre riscurile fiscale identificate, prin care le sugerează contribuabililor analiza în detaliu a situaţiei lor fiscale, clarificarea şi remedierea, în sensul îndeplinirii corecte și totale a obligaţiilor fiscale;
2. Acţiuni de verificare documentară, care constau în realizarea unei analize a situaţiei fiscale a contribuabilului/ plătitorului, pe baza documentelor

existente la dosarul fiscal al contribuabilului/ plătitorului, dar şi a altor informaţii şi documente relevante pentru determinarea situaţiei fiscale.

Contribuabilii cu risc fiscal ridicat sunt supuşi fie acţiunilor de control fiscal, fie unei inspecţii fiscale, în cazul contribuabililor care, urmare a Notificării de Conformare, nu corectează şi nu clarifică riscurile fiscale pentru care au fost notificaţi, fie chiar un control antifraudă, în cazul contribuabililor pentru care există indicii de evaziune fiscală.